

20. XI 1986

NÕO KOOL

300

AGNES-ASTA MARAND

15.

Edur Tasa pööras palju tähelepanu raamatukogule. Õpilastel ja õpetajatel olid eraldi kogud. 1938/39. õppeaasta algul oli õpilaste kogus 570 raamatut, juurde osteti 235, koolile annetati 142 raamatut. Õpetajate kogus oli 316 raamatut, juurde osteti 20, annetustest saadi 2, kogus oli 53 ilukirjanduslikku ja 283 teaduslikku raamatut. Õpilaste kogu sisaldas nii ilukirjandust kui ka teadus- ja oskuskirjandust.

1940. a. lahkus Edur Tasa Nõost, asudes tööle Kambja kooli juhatajana, Kambjast tuli Nõkku Kaarel Kirss.

Nimeka koolijuhi Edur Tasa elutee katkes ülekohtuselt 1941. a.

□ Edur Tasa, Nõo algkooli juhataja 1934—1940, kooli pioneerimaleva nimikangelane.

suvel Tartu tankitõrjekraavis. Tema õpilased ja Nõo tolle-aegsed inimesed mäletavad Edur Tasat ereda isiksusena ja nõudliku õpetajana. 5. novembril 1967 asetati koolimaja seinale marmortahvel selle maja esimese koolijuhataja Edur Tasa mälestuseks.

1930. aastatel õppisid Nõo koolis ka praegune Eesti NSV Teaduste Akadeemia asepresident Arno Käärna ja Eesti NSV teeneline kultuuritegelane Helju Mikkel (Ambre).

Fašistliku okupatsiooni ajal olid õppeaastad lühikesed. Koolitööd häiris ka see, et osa kooliruumi oli sõjaväe kasutuses.

Õpetajad kuulasid pidevalt Nõukogude raadiot, nii oldi tegeliku olukorraga kursis. Venekeelsed saated tõlkis õpetaja Jaan Konks (hilisem TRÜ üldajaloo professor).

1944. aastal lõppes õppetöö juba märtsis. Koolimaja läks sõjaväe kasutusse.

NÕO KOOL NÕUKOGUDE AJAL

Kui 1944. aasta sügisel vabastati Nõukogude Eesti Saksa fašistlikust okupatsioonist, alustas Nõos tööd 7-klassiline kool, mida nimetati mittetäielikuks keskkooliks. Õppetöö algas 1. no-

16.

vembril 215 õpilasega. Direktoriks sai varem õpetajana töötanud Oskar Toomsalu.

Õpetajaskond tuli põhiliselt uus: õppealajuhataja Endel Prima, õpetajad Alma Lipke, Juhan Lõhmus ja kutseta õpetajad Karin Johanson, Eha Kiiman, Helmi Kubo, Leili Ravis, Vladimir Viljar. Varasemast ajast jäi tööle kutsega õpetaja Hilju Laja.

Peagi rajati koolis pioneeri- ja komsomoliorganisatsioon. Pioneerideks astusid esimesed õpilased juba 1944. aasta sügisel, komsomolialgorganisatsioon loodi 1945. aasta sügisel.

1945/46. õppeaasta algul asus kooli juhtima Rudolf Tamm.

1947. aastal lahkus enamik kutseta õpetajaid, asernele tulid suure staažiga Johanna Koern, äsja õpetajate seminari lõpetanud Heljo Pall (Rebane) ja Agnes-Asta Marand (Kärtner). Eha Kiimani asemel asus tööle tema õde Erika Piiskop.

Sõjajärgsetel aastatel oli maal haritlasi vähe ja õpetajate ühiskondlik koormus väga suur. Täideti aktiivselt valla täitevkomitee ülesandeid ja osaleti agaralt rahvamaja tegevuses.

Korteriolud olid hoopis teistsugused kui praegu. Nüüd saavad õpetajad mugavustega kortereid üsna hõlpsalt, aga varem tuli ise endale peavari muretseda. Kui mina Nõos töökoha sain, andis direktor mulle mõned koordinaadid ja omal käel asusin võõras kohas katusealust otsima. Koputasin paljudele ustele, kuni lõpuks üks lahke perenaine oli nõus mind ja minu ema allüürnikuks võtma. Saime kaks tuba ja köögi kasutamise võimaluse.

Õpetajate seminari lõpetanud tööstaazita õpetaja normitundide tasu oli tol ajal I—IV klassis (I järk) 450 rubla, V—VII klassis (II järk) põhiainetes 525 rubla ja mittepõhiainetes 470 rubla. I—IV klassi norm oli 24 tundi nädalas, V—VII klassis 18 tundi. Et mul oli tunde üle normi, siis sain 1947/48. õppeaastal 566 rubla 66 kopikat palka, netopalk oli 500 rubla 10 kop. Piim ja või tuli osta vabaturult, leiba ja saia sai poest. Ostujõu näiteks: liiter piima maksis vabaturul 10, kilo võid 100 rubla. Leivapätsi eest tuli anda 35—40 rubla. See oli enne esimest rahareformi (1947).

Sõjajärgsetel aastatel polnud kauplustest kuigi palju osta. Raha oli ka napilt ja seepärast olid õpetajad põllupidajad. 0,25 hektarile pandi kartulit, külvati nisu, kasvatati juurvilja. Sügisel peksti ühiselt vilja ja käidi veskil. Vedudeks kasutati koolile hangitud hobust.

Koolimaja oli siis veel üsna uus. Värvinata põrandaid õlitati vaheaegadel, prügi ja tolmu pühiti harjaga. Sisejalanõusid ei olnud. Sõjajärgsetel aastatel kandsid nii õpilased kui ka õpetajad põhiliselt n.-ö. tanksaapaid. Kõiki ruume koristas koofiteenija, korrapidajad õpilased pühkisid ainult tahvli ja korjasid klassipõrandalt paberitükid.